

Tiedekunta/osasto/laitos
HuTK/suomen ja saamen kielen laitos

Tekijä Kuokkanen,
Rauna

Työn nimi

Etnostressas säpmelasvuoda oddasis huksemii - Säpmelasvuoda govven dälä
sāpmelas girjjálasvuodas

Oppiaine Työn laji

Aika

Sivumäärä

saame

pro gradu -tutkielma helmikuu 1997

98 s.

Tiivistelmä

(Etnostressistä saamelaisuuden uudelleen rakentamiseen - Saamelaisuuden kuvaus saamelaisessa nykykirjallisuudessa)

Olen käsitellyt työssäni neljää saamelaisen nykykirjallisuuden teosta: Kerttu Vuolabin Öeppari öärahus -romaanin, Inger-Mari Aikion Silkeguobbara lakea -runokokoelmaa, Jovvna-Ande Vestin Kapteainna ruvsu -romaanin sekä Nils-Aslak Valkeapään Beaivi, ähöžan -runokokoelmaa. Tutkimuksessani olen selvittänyt sitä, kuinka kyseiset teokset saamelaisen nykykirjallisuuden edustajina kuvaavat saamelaisuutta eri näkökulmista antaen näin monipuolisen kuvan erilaisista saamelaisuuden ilmenemismuodoista. Pyrin myös lyhyesti kuvaamaan saamelaisen kirjallisuuden erilaisia kirjallisia muotoja ja tapoja, jotka pyrkivät vastustamaan länsimaista kirjallisuustraditiota ja sen tapaa määrittellä kirjallisuuden normit.

Työni johdanto-osassa olen tuonut esille perustelut tarpeeseen kiinnittää huomio saamelaisten omaan kuvaukseensa saamelaisuudesta, sillä aikaisemmat saamelaisuuden kuvaukset ovat olleet ulkopuolisten tekemiä ja usein voimakkaasti yksinkertaistavia ja stereotyyppisiä antaen näin väärän kuvan saamelaisesta todellisuudesta. Olen käyttänyt postmodernististen ja postkolonialististen teorioiden sekä kulttuurintutkimuksen piirissä syntyneitä identiteetti- ja representaatiokysymyksiin liittyvää keskustelua marginalisoitujen, usein väärin representoitujen kansojen ja ryhmien oikeudesta määrittellä itse itsensä ja puhua itse omalla äänellään.

Työni kirjallisuusanalyysiosassa olen käyttänyt postkoloniaalista kiijalusuuslaitiikkiä, jonka avulla olen selvittänyt etenkin niitä nykysaamelaisuuden piirteitä, jotka ovat hahmottuneet yhteiskunnan kolonialistisissa puitteissa. Kolonialismi on ollut olennainen osa saamelaista todellisuutta jo ainakin 1700-luvulta lähtien ja on siten parinsadan vuoden ajan vaikuttanut saamelaiseen identiteettiin ja saamelaisten käsitykseen itsestään. Käsittelemissäni saamelaisen nykykirjallisuuden neljässä teoksessa esille tulevia piirteitä olivat koululaitoksen murentava vaikutus saamelaisten positiivisen identiteetin kehittymiselle ja saamelaisen ja enemmistöyhteiskunnan sekä kyseisten kulttuuristen arvojen yhteentörmäyksestä johtuva etnostressi, joka on määritelty henkilön etnisen identiteetin kyseenalaistamisesta johtuvaksi stressiksi. Saamelaisuuden kolmas esille nouseva ilmenemismuoto oli ns. ulkosaamelaisuus, joka määrittyy sekä fyysisenä saamelaisalueen ulkopuolella asumisena että myös ulkopuolisuutena henkilön itsensä määrittelyn suhteen, s.o. saamelainen määrittellään erilliseksi, muista poikkeavaksi toiseksi, jonka ominaisuudet heijastavat keskustan kolonialistista näkemystä muista kansoista yksinkertaisina luonnonlapsina, jotka ovat keskustan holhouksen tarpeessa. Neljäs esille tuleva saamelaisuus kuvaa aktiivista pyrkimystä saamelaisuuden uudelleen rakentamiseen, joka ilmentää marginalisoitujen kansojen tarvetta koota kolonialismin särkemä kulttuurikokonaisuus, jonka pohjalta positiivinen identiteetti on voinut kehittyä.

Yleistämättä työssäni käsittelemieni teosten esille tuomia saamelaisuuden piirteitä on kuitenkin mahdollista todeta, että kyseiset piirteet liittyvät monien tämän päivän saamelaisten todellisuuteen johtuen nimenomaan kolonialismin ja siihen liittyvien muiden ilmenemismuotojen laajalle levinneeseen samankaltaiseen pyrkimykseen assimiloida saamelaiset ympäröiviin valtaväestöihin. Toisaalta saamelainen kirjallisuus on vastannut omalla tavallaan valtioiden assimilointipyrkimykseen kehittämällä lukuisia postkoloniaaliselle kirjallisuudelle ominaisia kirjallisia tapoja vastustaa keskustasta tulevia mm. kirjallisuudelle asetettuja sääntöjä ja ehtoja.

Muita tietoja